

קרפף

Guide Guidelines:

Please help ensure that all Mekoros are placed, even if just the listing without the body text.

Bold the Source Heading - make effort to keep headings short. If **Bold** doesn't create the title use the "Heading 4" font

Italicize the instructions, if any are given.

Use *Title Font* for Titles to new sections

If inserting a PDF, be sure to place under the proper heading.

שומירה וסמוכה לעיר (שייך לסעיף א-ב)

משנה כג. ותוס' שם ד"ה ובלבד (לפחות תחילת התוס')

תלמוד בבלי מסכת עירובין דף כג עמוד א
משנה. ועוד אמר רבי יהודה בן בבא: הגינה והקרפף שהן שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים, המוקפות גדר גבוה עשרה טפחים - מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא בה שומירה או בית דירה, או שתהא סמוכה לעיר. רבי יהודה אומר: אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין בתוכה. רבי עקיבא אומר: אפילו אין בה אחת מכל אלו מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא בה שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים. רבי אליעזר אומר: אם היתה ארכה יתר על רחבה אפילו אמה אחת - אין מטלטלין בתוכה. רבי יוסי אומר: אפילו ארכה פי שנים ברחבה מטלטלין בתוכה. אמר רבי אלעאי, שמעתי מרבי אלעזר ואפילו היא כבית כור. וכן שמעתי ממנו: אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב - ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו, אבל להם מותר. וכן שמעתי ממנו שיוצאין בערקבלין בפסח, וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי.

(רש"י מסכת עירובין דף כג עמוד א

משנה. שומירה - סוכת שומרין, ואף על גב דהוקף לדירה - בית סאתים הוא דשרי, טפי לא.
סמוכה לעיר - דהואיל וקרובה לביתו דעתו להשתמש בה תמיד, וכהוקף לדירה דמי.
ובלבד שתהא שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים - ולא יותר, ובגמרא פריך: תנא קמא נמי הכי קאמר. אם היה ארכה יותר על רחבה אפילו אמה אחת - אף על גב דמיעט רחבה והוסיף בארכה, ואין בכולה אלא בית סאתים - אין מטלטלין, דמרובע הוא דשרו רבנן היכא דלא הוקף לדירה.
אנשי חצר ששכח כו' - ולמחר ביטל רשותו לחברו, שהיא אוסרת עליהן מלהוציא מבתיהן לחצר.
ביתו אסור להכניס ולהוציא - לחצר, לצרכו.
אבל להן מותר - להביא כלי בתיהן לביתו דרך חצר.
בערקבלין - שם מרור.
ובקשתי לי חבר - לשלשה דברים הללו, אם שמען מפיו ולא מצאתי, ובגמרא מפרש דגבי גינה וקרפף לא שרו יותר מבית סאתים, וגבי אנשי חצר סברי דאף להם אסור ביתו, אבל מבתיהן לחצר - מותר, ובגמרא מפרש פלוגתייהו, ובערקבלין סברי דלאו מרור הוא.)

תוספות מסכת עירובין דף כג עמוד א

ובלבד שיהא בה שומירה - נראה לפרש דפחות מע' אמה נמי צריך שומירה או בית דירה וביתר מבית סאתים לא סגי בשומירה ובית דירה אלא פתח ולבסוף הוקף הקרפף לצורך הבית, אבל אין לומר דבשבעים אמה דוקא צריך שומירה אבל בפחות א"צ כלום וביתר אין סגי בשומירה דאין סברא שיהא ג' חלוקים בג' משהויין, והא נמי אין לומר דביתר מע' נמי סגי בשומירה ולא אתא למימר אלא דבציר משבעים אמה ושיריים לא צריך כלל דאם כן במאי פליג ר' עקיבא לפירוש ר"ח דפירש דר' יהודה בן בבא איירי בדבר מועט ור' עקיבא לא איירי דלתרווייהו בע' אמה ושיריים ודבר מועט צריך שומירה ובפחות מכאן לא צריך ואפי' לפי רש"י דפי' היינו תנא קמא דאמרו לו לר' יהודה מ"מ גם לפי' נראה דרבי יהודה בן בבא נמי אית ליה דבר מועט כמו תנא קמא דמשום הכי איצטריך לרבי עקיבא לחזור ולשנות ובלבד שיהא בה ע' אמה כו' ועוד אי ביתר מבית סאתים נמי איירי ר"י בן בבא א"כ היכי קאמר ר"י אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה משמע דלר"י נמי אין חילוק בין סאתים ליתר ורבי יהודה גופיה קאמר לעיל גבי פסין עד בית סאתים, ועוד לר"ח דפי' היינו תנא קמא היינו ר"י בן בבא כלומר ואמאי הוצרך לשנות ובלבד כו' כיון דקאי ארבי יהודה בן בבא והא אצטריך דלא נימא דשרי אפילו ביתר מבית סאתים כיון דר' יהודה בן בבא איירי ביתר מבית סאתים לכך נראה כדפרישית ומה שפירש רש"י אפילו בהוקף לדירה לא שרי רבי יהודה בן בבא ביתר מבית סאתים אין נראה אלא בפתח ולבסוף הוקף מהני אפי' ביתר מבית סאתים דהא שרו רבנן לעיל בדיר וסוהר ומוקצה אפי' בי' כורים וכמה חצירות ומבואות שהיו בירושלים יתרות על בית סאתים וכי יאסור ר' יהודה בן בבא בכלם לטלטל ודווקא בשומירה הוא דקאמר דלא מהני ביתר מבית סאתים אבל פתח ולבסוף הוקף מהני אפי' יותר ולרש"י שמא יש לחלק בדביר וסוהר ומוקצה וחצר לפי שתשמשתן רב יותר אפי' י' כורין אבל קרפף אפי' פתח ולבסוף הוקף לא מהני ביתר מבית סאתים.

(עיין חכמת שלמה והמהרם על התוספות לענין חילוק בין בית דירה ובית)

הג"א על הרא"ש פ"ב סי' ב

הגהות אשרי מסכת עירובין פרק ב

סימן ב

* אבל גינה וקרפף שהקיפום בגדר גבוה עשרה טפחים ויש שם שומירה דהיינו סוכת שומרים או בית דירה או שתהא סמוכה לעיר דהואיל וקרובה לביתו דעתו עליה להשתמש בה תדיר וכהוקף לדירה דמי אפי' גדולים הרבה שרי. מא"ז:

שעה"צ ס"ק י"ט

שער הציון סימן שנח

(יט) בית יוסף וב"ח ואליה רבה, וכן נוטה דעת הגר"א וכן פסק בשולחן ערוך הגר"ז ובית מאיר, וכן מבואר ברשב"א ובריטב"א לדבר פשוט. ובאמת עיקר דברי הגהות אשר"י תמוהים, שהוציא כן מדברי אור זרוע, ובאור זרוע אין שום משמעות לזה, אלא שהעתיק בדברי ר' יהודה בן בבא פירוש רש"י ומזה לא מוכח כלל, כמו שאינו מוכח דרש"י סבירא לה סברא זו לפסק הלכה, ואדרבה, האור זרוע בעצמו העתיק דינא דרחבה ופירש כפירוש רש"י שם, אלמא דלא שני ליה, ומלבד זה, הלא בש"ס מבואר דין קרפף שנפרצה לחצר, אלמא דאף בקרפף שבתוך העיר גם כן בעינן פתח ולבסוף הוקף, וכן מוכח ברמב"ם פרק ט"ז דין י', ועל כן בודאי שיטה זאת דחוייה היא:

מיעוט קרפף (שייל לסעיף ה-ז)

גמ' כה. בנה בו עמוד ... רבא אמר לא הוי מיעוט

רש"י ותוס' רי"ד שם

תוספות רי"ד מסכת עירובין דף כה עמוד א

אם עשה מחיצה על התל מועיל מ"ט שבאזיר מחיצות העליונות הוא דר פי' אם הי' התל בראש הקרפף אע"פ שהמחיצה העשויה על שפת התל אינה מועלת מפני שהמחיצה היא מגינה על אותם שעומדין למטה בפנים מן התל ולפיכך אינה מועלת שכבר התל היא להם מחיצה על ארבע גובהו של תל מועלת להתיר כל הקרפף שזאת המחיצה מועלת ומגינה לאותן העומדין על התל ומחיצה זה מגינה עליהן וכיון דחשיבה מחיצה לאותן העומדין על התל הוא מועלת להתיר כל הקרפף מפני שהוקפה לשם דירה: [מהדו"ל]

רמב"ם פט"ז ה"ח-ה"ט וכו"מ ומ"מ

[רא"ש סי' ד, ריטב"א ד"ה הרחיק]

זרעים מבטלים דירה (שייך לסעיף ט)

רא"ש סי' ב' ובחצר נמי עד וצ"ע:

רא"ש מסכת עירובין פרק ב

ובחצר נמי הזרוע מיהת יפסיד דירה שלו. ונפקא מינה שאסור להכניס ממנו לבית. וגם אם הזרוע יותר מבית סאתים יאסר כל החצר. ומתוך פירש"י יש להביא ראיה דלא מבטלי זרעים לדירה אלא לקרפף יותר מבית סאתים. דרש"י פי' במתני' דשומירה ובית דירה חשיב היקף לדירה משמע דאיירי בפתח ולבסוף הוקף כדין הוקף לדירה. וסתם גינה זרועה היא ומאי אהני היקף לדירה הא אתו זרעים ומבטלי לה. אלא שמעת מינה דלא מבטלי דירת בית סאתים ואפילו לר' יהודה בן בבא דמחמיר טפי. כל שכן דמאן דמיקל דסבר דלא מבטלי זרעים בית סאתים. וגם מדבריו נראה להתיר אפילו כשהרחבה יותר מבית סאתים ואפילו כולה זרועה. דהא במתני' לא שרי ר' יהודה בן בבא בגינה וקרפף על ידי היקף לדירה יותר מבית סאתים ורחבה שריא אפילו בת עשרה כורין כדאמר לעיל (דף כב א) אי אתה מודה בדיר וסוהר ומוקצה שאפילו בת עשרה כורין מותר. ומשמע דליכא מאן דפליג. ומוקצה היינו רחבה. א"כ רחבה עדיפא מקרפף הלכך אין ללמוד רחבה וחצר מקרפף שזרעים יבטלו דירתם. אבל למאי דפרישי' דשומירה ובית דירה הוי דירה גרועה ומהניא אף בהוקף ולבסוף פתח בבית סאתים וביתר מבית סאתים צריך פתח ולבסוף הוקף אין ראיה לחלק בין קרפף ורחבה. ומיהו מסתבר כיון דלא אשכחן ליה אלא בקרפף דאין ללמוד ביטול היקף דירה דרחבה וחצר מקרפף וצ"ע

שו"ת דבר שמואל סי' רנט (הו"ד בביאור הלכה ד"ה אבל)

שאלה רנט

לכמוהדר יהודה ליכ בר קייט לטיכאדר'לא דילה פלי'א

עיר המוקפת חומה הלא היא אליכאדר'לא דילה פלי'א שקמ
היהודים רשותה לטלטל בתוכה כיום השבת ונמצאו כה כעין
קרפפות או שדות מבפנים קנוך להומה שורעים אותם לבעמי
ונקתפקו בדונס אס חל עליה האיקוד נודברי קופרים הנו
בג' עחכין בקרפף שהוא יותר מבית קא'תוש'

תשובה

אכא בקצרה לתות דעתי הקצרה על
חדוטי הלכות הטובעי' מתוך כתיבת
מעכת התנוה וזה יצא ראשונה על דברת דין עיר המוקפ' הוניה
שקנו היהודים רשותה לטלטל בתוכה כיום השבת ונמצאו
כה כעין קרפיפות או שדות מוככ'י' קמוך לחומה שורעים
אותם לבעמיס ונקתפקו בדונס אס ה' עליה האיקוד נודברי

בפריש הנו' כמאכת עיחוכין פ' עושין פקין וכפוסקין
בקרפף שהוא יותר מכ' באתים אעפ"י שהוקף לשם דירה
שנורע רוכו או מיעוטו אם הרוע יותר מהאתים ראותי
ונתון את לכו החילוק הנכון שעשתה האמת האהן בין
היקף העיר העשוני לשם דירת כל יושביה ובין היקף קרפף
אהד הנמומד לבעליו וגם בכרתי החלושה מטה לזה טאם
אמרו שהוריעה מבעלת דירת הקרפף אין לנו לדון ממנו
שגם מקצת קרקע זרוע הלא מוצער הוא לגבי כל העיר
לבעל גודל היקף דירתה ומה גם שעל הרוב כונת המלך או
שרי העיר בכמנה והיקפה רוצים לכתחילה להיחזק מכפנים
לחומה מקום החמה חלקה אחת רחבת ידים מכלי שאם
בנין להיווק שמירת העיר ולגיושתיה לשעת הצורך כמנהג
רוכ העירות הבצורות באופן שאותו המקום הפנוי לא יקרא
מבעל היקף הדירה אלא אדרבא שאשר ומקיים שמו ותכלית
כוונתו הרצויה לתקוף ולשמור דירת יושביה ואם לפעמים אורעי'
אתו הוא דרך עראי בעוד שאינם צריכים להרויח קצת כצמחי
הארמה וכדין הקרפף שגאבר הטלגיל בוריעתו אם נורע ב' ג'
שנים מדעת הכעלים אעפ"י שגאאר קצת שנים אח"כ כשדה
בור בלי חרישה וזריעה הייתי מפקפק בהיתרו כיון שנתבעל
פעם אחת היקף הדירה ולענין נדון דין עמדתני
ואתכונן עוד טעם טהף להקל שכפי הגר' היהודים טקם
העיר עשו עירוב כוניהם והעיתכ הנעשה בעיר ונסתמו
מתיר העלגול בשקי' ובחובות טיש להם דין כרמלית
גמור והה' הקרפפות יותר מכ' באתים אף על פי שלא הוקפו
לשם דירה שנתנו להם חכמים אמורת הכרמלית דמאי טא
כז' מהגגרת לשון הרמב"ם ז"ל פ"ג מה' ערוכין ובא"ת סי' שע"ב
ובתיקון העירוב הזתרו כולם וחזרתני על פירי הפוסקי' לבקש
לי הדבר הזה מפורש ולא מצאתי ועם כי הדעת נוטה לו ולטעם
חילוק הראשון לא אהמך על עצמי להחליט ההיתר כי אם
בהתכמת מורי ושאפי העשכ"ס על כסא ההוראה:

שו"ת חכם צבי סי' נט דברי הרב החסיד ... יכשלו רבים (סוף התשובה)

שו"ת חכם צבי סימן נט

דברי הרב החסיד בעל דבר שמואל ז"ל בש' רנ"ט תמוהים הם אף שבטעם הראשון יש לומר שסימנים מצא לו בדברי ר"מ ז"ל שהביא הטור שרצה לחלק בין דירת קרפיף שאינה חשובה לדירת חצר שהיא טובה וחשובה וס"ל להרב ז"ל דאף שמהר"ם כתב טוב להחמיר היינו בחצר אבל במדינה ועיר כולה אפשר דאף רבנו מאיר יורה להקל ועוד שבשעה"ד יש לסמוך לקולא כיון שאין החומרא אלא מצד היות טוב אלא שבמעט עיון החילוק שבין נדון ר"מ ונדון של ר"ש מבואר שנדון ר"מ אינו לענין היתר הטלטול במקום הזרוע יותר מבי"ס אלא לענין נזרע רובו ואין בו יותר מב"ס אבל אם יש בו יותר מב"ס שהזרוע עכ"פ אסור ממילא אותו שאינו זרוע ג"כ אסור שהרי נפרץ במילואו למקום האסור לו

אלא שראיתי להרא"ש ז"ל שבתחלה עלה על דעתו כאשר כתבתי ובסוף כ' וז"ל ומתוך פירש"י יש להביא ראייה דלא מבטלי זרע' לדירה אלא לקרפיף וכו' וגם מדבריו נראה להתיר אפי' כשהרחבה יותר מב"ס ואפי' כולה זרועה כו' ורחבה שריא אפי' בת עשרה כורין כו' הילכך אין ללמוד רחבה וחצר מקרפיף שזרעים יבטלו דירתן כו' ומיהו מסתבר כיון דלא אשכחן ליה אלא בקרפיף דאין ללמוד ביטול היקף דיר' דרחבה וחצר מקרפיף וצ"ע עכ"ל הרי נסתייעו דברי הרב החסיד ז"ל בסיוע שיש בו ממש שנראה דעת הרא"ש רבן של ישראל להקל אף שסיים בצ"ע יש לסמוך על מסתברא דידי' בשעת הדחק שאי אפשר בשום אופן אחר לתקן שלא יכשלו רבים

מאירי כד. ד"ה וכל שאי

בית הבחירה (מאירי) מסכת עירובין דף כד עמוד א

וכל שאי אתה נותן לו דין קרפף כגון שהוקף לדירה ולא נתבטלו מחיצותיו בזריעה או שלא הוקף לדירה והוכשר בפרצה יתר מעשר שגדרה עד עשר לשם דירה או בשאר מיני הכשר המתבארים בסמוך מטלטלין בכלו אפי' ביתר מבית סאתים ואפי' כלים ששבתו בבית ולפי מה שכתבנו יראה שאף הפרדסי' שבבית אם נזרעו רובם נתבטלה תורת מחיצת בית מאליהם ואין מטלטלין מכלים ששבתו בבית לתוכן אע"פ שאין בהם בית סאתים ופעמים אף במה שאין זרוע מתורת נפרצה למקום האסור לה על הדרך שביארנו בקרפף ומ"מ יראה לי שהזרעים העשויים לטיול ולצאת לשם תמיד לטייל שם ולהריח אין אלו מבטלות מחיצות והיקף דירה הוא אע"פ שנזרע ומכאן יראה לי שרבים מקילין בכך בפרדסים הסמוכים לבתיהם:

(כה) **טור סי' שני"ח** אבל צה"ר ורחצה כו' מספקא לי' לר"מ כו' אפשר דדוקא צנזרע רוצו מספקא לכו דמיעוט הגשאר אכתי משמש בהשחמות חזר ורחצה והלכך מספקא לכו דרוצה צטל למיעוטה מפני שהשמישה חשיב עפי מחשמיש קרפף, אבל צנזרע כלה כיון דצטל כל השמישה והוא עתה גינה מה יועיל מה שהיתה קדם חזר, אבל מלשון הרא"ש והמרדכי משמע דאף בכלה זרועה מספקא לכו, ואפשר משום שאחר שיסלק הזרעים חוזרת לשמש שימוש החזר הלכך לא מיצטיל.

ולענין עיר מוקפת חומה שהביא המ"ב נראה דצרי האוסרין דהו דין חזר שזרע, ומה לי חזר ומה לי עיר, והלכך צנזרע רוצו במקום המוקף [ונראה דמקום הבתים אינם מלטרפים לרוצו הדירה] כלה אסורה אף אם מקום הנזרע פחות מסאתים, ואם נזרע מיעוטה והוא יותר מצ"ס כלה אסורה, ואם הוא צ"ס מותר לטלטל כלים ששנתו צה"ר ובמקום הנזרע, אבל אסור להוציא מן הבית אף למקום שלא נזרע, ואם הוא פחות מצ"ס מותר להוציא מן הבית לגינה, וכ"ז כשמקום הנזרע אינו מוקף אבל אם הוא מוקף נידון צפ"ע ככל גינות, והעיר צפ"ע, בין לקולא בין לחומרא.

סימן מה

בית החיים יותר מסאתיים אם מבטל מחיצות

ב"ה ג' אייר תשמ"ה

לכבוד ידינ"ע הגאון האדיר כש"ת מהור"ר שמואל הלוי ואזנר שליט"א גאב"ד זכרון מאיר
יהי נועם ה' עליו ועכ"ל

בביה"ח עבידי אינשי להסתופף ולבקר שם לעתים
מזומנים.

[ובנוכח"ת או"ח סי' מ"ז כ' בקרפף של חיות
שקורין "טיר גארטין" אפי' הוקף
מתחלתו לדירה ויש שם דירה קבועה לשומר לא מהני,
ודן ק"ו אם זרעים בטיל דירתו דבורעים לא דיירי
אינשי ק"ו דלא דיירי אינשי בגדודי חיות.

ולכאור' כיום בגן-חיות שכל חיה נמצאת בכלוב שלה
והרבה אנשים מבקרים ומסתכלים
ומסתופפים על יד כל חיה וחיה, נראה דגם להנוכח'
לא מבטל מחיצתא ולא גרע מנטיעת אילנות].

שו"ר בדוכב משרים סי' ס"ה שהשואל נסתפק בבית
החיים שיש להם בית דירה להשומר, והביה"ח
הוא יותר מבית סאתיים אם מותר לטלטל משום שאין
דרך לדור בביה"ק, והעלה דשפיר חשיב מוקף לדירה,
והביא מהא דעירובין נ"ה — והקבר שיש בהן בית
דירה, עיי"ש.

והנני בזה ידידושת באה"ר

יוסף שלו' אלישיב

מכתב כ"ג נ"י קבלתי, וע"ד השאלה דשאלנא
קדמיכון, (שכתל':) בית החיים יותר מבית סאתיים
בתוך שטח המחיצות האם הוא מבטל כח המחיצות
ודינו כזרעים דכיון דלא דיירי אינשי מבטל מחיצתא
כמבואר בסי' שנ"ח, ה"ה ביה"ק או לא.

ודעת מעכתר"ה נ"י דבית החיים מבטל מחיצות וגרע
מאילנות דעבידי אינשי לנטוע אילנות
ולהסתופף בצילן, משא"כ ביה"ח. ולהסתמך על הדבר
שמואל (המובא בביאור הלכה שנ"ח ס"ט, א"ה) להקל
בעיר המוקפת מחיצות דאין זרעים מבטלי מחיצות
בכה"ג, הרי כבר חלקו עליו רוב הפוסקים, ולכן מן
הדין צריך תיקון.

לכאורה יש לדון כי הרי מנהג ישראל לבקר קברי
אבות, וברמ"א סי' תקנ"ט כ' בט' באב
הולכים על הקברות, ובתענית ט"ז. בעת צרה רח"ל
הולכים לביה"ק. וכן בער"ח ניסן ובער"ח אלול,
ובפמ"ג סי' תקפ"א בשם מהרי"ל ה' תענית דביה"ק
מקום קדוש וטהור, וז"ל המהרי"ל "משום דביה"ק
מקום מנוחת הצדיקים ומתוך כך הוא מקום קדוש
וטהור והתפלה נתקבלה ביותר על אדמת קדש".

ויש לדון לפי"ז דלא גרע ביה"ח ממקום אילנות, דגם

סימן מו

הפסק בצוה"פ — פי תקרה משום פתח או מחיצה

ב"ה כ"ז מנ"א תשמ"ה

ברכה ושלו' רב

מכתב הר"ג קבלתי בזמנו, ובגלל עומס המטרדות הסובבים אותי מחד. ומאידך אין לי ספק כי כתר"ה נ"י ידו
רב לו לפתור בעצמו את ספיקותיו. לכן הנחתי את מכתבו לעת צאתי מירושלים עיה"ק להחליף אויר.

אכן כאשר התחלתי לעבור ע"ד, ראיתי כי לא כהלך כתבא למיקרי. באופן שלא יכולתי לעמוד על תוכן ציור
השאלה, ולא באתי אלא להעיר קצת בדברי כתר"ה וזה לפי מה שניתן לי להבין בדברי כתר"ה.

קרפף הנתלמא מים (שייך לסעיף ט, יא)